

عوامل فرهنگی موثر بر مدیریت مساجد شهر شهرکرد (از دید مدیران کانون های فرهنگی و هنری مساجد)

عباس قائدامینی هارونی^۱، نازنین صادق زاده^۲

^۱دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، abbasgheadamini2020@gmail.com

^۲دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، sadeqzadeh95@gmail.com

چکیده

مسجد اصلی ترین پایگاه دین و جایگاه تربیت و پرورش انسان های وارسته و مهمترین مکان گسترش فعالیت های علمی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی در جهان اسلام است. و این مسئله، وظیفه متولیان و تصمیم گیران و سیاستگذاران مساجد را دوچندان می کند. بر این اساس هدف تحقیق حاضر بررسی عوامل فرهنگی موثر بر مدیریت مساجد شهر شهرکرد (از دید مدیران کانون های فرهنگی و هنری مساجد) بود. روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده ها توصیفی از نوع پیمایشی بود. جامعه آماری در این پژوهش مدیران کانونهای فرهنگی مساجد شهر شهرکرد به تعداد ۳۰۰ نفر بودند که از طریق فرمول نمونه گیری کوکران تعداد ۱۶۳ نفر به عنوان نمونه از طریق روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. در پژوهش حاضر برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. روایی سازه اعتبار عاملی پرسشنامه برای بررسی اعتبار عاملی پرسشنامه های بکار رفته از دو روش تحلیل عاملی تائیدی و اکتشافی در تحقیق حاضر استفاده گردید. در این پژوهش برای مشخص نمودن پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. پایایی پرسشنامه تحقیق به دست آمد که نشان دهنده پایایی مناسب می باشد. یافته های تحقیق نشان داد که تفاوت معنی داری بین عوامل فرهنگی از بعد ارزش ها، هنجارها، مذهب، هنر و میراث فرهنگی، نگرش و عوامل جمعیت شناختی بر مدیریت مساجد وجود دارد. لذا هدف تحقیق مبنی بر رابطه عوامل فرهنگی موثر بر مدیریت مساجد از دیدگاه مدیران کانون های فرهنگی مساجد تائید می گردد.

واژه های کلیدی

عوامل فرهنگی، مدیریت مساجد، کانون های فرهنگی و هنری مساجد، مدیران کانون های فرهنگی و هنری مساجد

مقدمه

فرهنگ اصیل اسلام عمیق ترین، پویاترین و روان ترین نعمت پروردگار عالم برای رشد و تعالی انسانی است. بدیهی است برای بسط و تعمق این نعمت بزرگ الهی در جامعه باید از تمام ظرفیت ها و توان بهره برد و با رویکردی درست، تعمیم و تسری آن را در جامعه رقم زد. مسجد نیایشگاه و محل گردهمایی مسلمانان است و قدمتی

به اندازه خود اسلام دارد. آنچه در زمان پیامبر اهمیت داشت نگاه و نگرش به اصلاح و ارتقا شرایط فرهنگی و اجتماعی مردم جامعه بود. [۱] مساجد از مهمترین پایگاه های دینی هستند که به حراست از نظام ارزشی جامعه پرداخته، از فراموش شدن ارزشها جلوگیری کرده و به مثابه کانون جوشان فرهنگی در جوامع اسلامی عمل می کنند. مسجد با ظرفیتی که دارد میتواند به عنوان یک دژ مستحکم فرهنگی، ایفای نقش نماید. رونق و تقویت مساجد، نقش مهمی در حفظ و تقویت کیان فرهنگی دارد. به رغم اهمیت این نهاد دینی و فراوانی زیاد مساجد در کشورهای اسلامی، تعداد معدودی تحقیقات دانشگاهی درمورد مدیریت این نهاد دینی صورت گرفته است.

دسته ای از دستگاه ها و نهادهای فرهنگی نیز متناسب با نیازهای پس از انقلاب اسلامی، در عرض دستگاه های فرهنگی گذشته تاسیس شدند و در میان آنها، تعدادی توسعه یافته و مستقر می باشند و بعضا هم در سایر دستگاه ها به فعالیت خود ادامه می دهند. فراتر از این ها، دستگاه های فرهنگی دینی کشور چون مساجد، هیئات، آستانه های مقدسه و حوزه های علمیه به عنوان نهادهای دیرپا و اصیل فرهنگی حضور دارند که هنوز جایگاه خود را به دست نیاورده اند. مسجد از محوری ترین نهادهای دینی است. بررسی و مطالعه کامل پیرامون مجموعه نهادهای فرهنگی دینی مانند مسجد به صورت یک نظام جامع، قدم اول برای شکل دهی و مهندسی جایگاه مدیریت راهبردی آنها می باشد [۲]

نقش کلیدی مسجد در شکل گیری و پیشرفت جامعه اسلامی در صدر اسلام، امری غیرقابل انکار است. به گواهی تاریخ، پیامبر اکرم (ص) در اولین اقدام برای پایه گذاری حکومت اسلامی در مدینه، به ساخت مسجد همت گماشتند. مسجد به عنوان مهمترین پایگاه و مرکز گردهمایی مسلمانان در طول تاریخ، افزون بر کارکرد عبادی، کارکردهای دیگری نظیر کارکرد آموزشی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی داشته است. این امر نشان از جایگاه و اهمیت والای این مکان مقدس در پیشبرد اهداف جامعه اسلامی دارد. میتوان تأکیدات قرآن و روایات معصومان (ع) در مورد مسجد را نیز از همین منظر نگریست. ساخت و آبادانی مسجد بارها مورد تأکید دین قرار گرفته و نتایج و آثار رفت و آمد به مسجد نیز در کلام معصومان (ع) به دفعات تکرار شده است. [۳]